

Др. 4338
БИБЛИОТЕКА
Печатна и рукописна библиотека
Централна школа
ПЕТИЦЕ
СЛАВОСЛОВ

НА ПРОСЛАВУ ДВЕСТОГОДИШНИЦЕ
ОТКАДА У ЦРНОЈ ГОРИ НЕПРЕКИДНО ВЛАДАЈУ
ЈУНАЧНИ ГОСПОДАРИ
ИЗ СТАВАКА ОЖЕЊАНОГА ДОМА

ПЕТРОВИЋ-ЊЕГОША

Списано Ј. Сундечић.

НА ЦЕТИЊУ

У Книж. Црн. Државног Штампарији
1896.

ПРИМЈЕБЕ:

1. Јах три изјаву прописи 1895. године сјјесав сам овај Славосијев, и мјесто обичне честитке, најумишља сам на постои на Котори Петовом Височанству Кназу НИКОЛИ I-вом на Василевдан тек. год.; а само сам у најпошрвотвору пријеме докато му неколике нове кептице које су преме новујем приликама сјјесавне.
2. Овај се „Славосијев“ не прогајје, но само се дарица отима, који буду на свечаности „дјестотодшнинце.“ Слободно је презентацијање, како Њиринцом, тако и латиницом; али није слободно мјјенити правопис.

ИБЕГОВОМ ВИСОЧАСТВУ

ИЗКОЖИ I.

САДА ПРЕПРЕТНО ВЛАДАЮЩЕМ

ВИТЕШКОМ КИАЗУ И ГОСПОДАРУ

ЦРНЕ ГОРЕ

И ЦР. И ЦР. И ЦР.

ОБЕ ЗВУКОВЕ СВОЈЕ ЦРКЕ

НАЈМИЛНИЈЕ ПОСРЕДНУЈЕ

ВЕЛКОПОЛАН
Д. Сундучић.

„И будѣтъ ѣкѣ дръво насаждѣное при нхѣ-
днцнхъ кѣдѣ, бже падохъ свой дасть
и листъ бгѣ не ѡпадетъ, и всѣ бани дце тво-
ритъ ѡспѣтъ.“

Царюмъ д. стх. г.

„Онъ је као дрво усађено крај потока,
које род свој доноси и којему лист
не вене: што год ради, у свему напредује.“

(По приеводу Б. Ј. Даничка.)

1.

7

Главу слави Црна Гора,
Црна Гора, Српска зора:

Цигло гвездо од Косова;

Гвездо чепе-вitezовѣ,

Гдѣ се само — Богу хвада —

Удоболица одржала

На Словенскомъ свему Јуту,

Сузобијајућ црну кулу:

Сузобијајућ на све краје

Силнихъ војска нападаје....

Све од дана — Видов-дана;

Скоро пропшихъ пет вијека:

Бјеше она попрекана

Од читавихъ крви рјѣка;

Виђе сјетна мукѣ доста:

Ал' побиједа при њој остѣ. —

II.

Славу слави Црна Гора;
 Јер јој данас сјекну зора;
 Сјајна зора, рујна лица;
 Зора свјетла преходница;
 Бољег жића и слободе,
 Бољих дана, боље згоде,
 Да с' отресе од немани,
 Која згобоно циља, кани
 Прене синке да потрује,
 Да у ланце њих окује,
 Да на послух њих приволи
 Наспрам дину и корџу;
 Па Христова света вјера,
 Да осјети љуту рџу;
 У сред свога срца једра,
 У сред свога жива њедра. —

III.

Славу слави Црна Гора,
 Јер јој сину среће зора;
 Бог јој дао са висина
 Млада, чила, храбра сина,
 Живу муну, умет-прома
 Из јуначког једног дома;
 Дома Његош-Петровића,
 Врла као Неманића,
 То Владика Данил био,
 Млад; — ај' сваком срцу мио;
 Он узео власт врховну;
 Шеснајст зета стоцро броји;
 Домаће му бруке жао;
 Жао њему крпш своји;
 Па он бадању вечер снује,
 Да обраши њих од гује. —

Горски вјенац“ — pjesma slavna
 „**Милијад**“ грчкој равни,
 Са полетом прича згоде;
 Прича теби, Српски роде,
 Чин титантски тог Владине,
 Чисте твоје коренике:
 Како на скѹп брацки зове
 Прногорске витезове,
 Каквих само **Омир** има
 Међ' својима херојима...
 На скѹп зове — да одлуче
 Кад и како на олтару
 Домовине — ону немају,
 Да пригњече и затару,
 И отрјебе од некрета
 Све, што е' крети су три прста. —

С три срдара, пет кнезови,
 Љутих змија и орлова;
 Са четири војевode,
 Огњ-срца у све згоде;
 С пет **Вукова** — соколовѣ:
 Часи понос свих вјетровѣ;
 И с достиньом још главара
 С пуном груди светог жарѣ:
 Бје утљављен **Бадњи данак**
 Једнодушни за устанак...
 Па кад стига' рок одређен
 И **бадњаке** плам' обито:
 Прногорци сваког смакли
 Ко е' крети није стито;
 Па тај **Божик** чист им сване,
 И макне им с души рање. —

Ама ово не бијаше
 Пигли подвиг славе наше,
Данила ни Господара
 Од неба ни дивна дара,
 За вјеру ни агочника
 И код Српске мученика;
 Но је повјест златним словим
 Сјединила с чином овим
 Неумрлим — још чин један
 Поминљања вјечног вриједан;
 А то нам је у тјеснацу

Царев-лаза дој кривави
 Против страшној турској сили,
 Коју сломи, срушти, слави
 Шља горских убојника,
 И пред њима Змај-Владика. —

Но остав'мо, Српски роде,
 Споминљати ине агоде
 Овог мука — што се јави
 Ка' **Мија** међу нама
 Стрп и реван — да ни спасе
 Домовину у зле часе;
 Па све поџај невјернике,
 Као пророк безбожнике,
 И отрјеби од пенице,
 К'утољ: — дома издајнице....
 Нето ћемо још споменути,

Да је Вишњи промисао,
 Мужа тога — високога,
 Намјенио, одабрао:
 Да постави темељ свому
 Владичком сјајном дому....

VII.

Петровића дому, — који
 На бранику тврдо стоји:
 Сад су томе двјеста љета
 Откада ни тај дом цвјета....
 Дом, — који-но Црној Гори
 По свем свјету угледа створи;
 Извојшти јој независност;
 Обезбједи њену битност;
 И њој такви глас прибави,
 Као **Шарта** да се слави....
 Дом, — који је земљи дао
 Дивну кити: — пет **Владика**,
 И два **Мназа** — два витеза;
 Два велика споборника:
 Којим име неће мријет,
 Док не мине бјегли свијет....

IX.

А у числу тих **Владика**:
 Једног **божјег Угодника**....
Петра првог — буд' му слава, —
 Који дивно обасјава
 Нашу земљу — са светомљу,
 Чудствима и збожњомљу....
 Мудар умом, духом велике,
 Тврда у вјери као челике;
 С часним крстом у љевници,
 С брчком сабљом у десници,
 — Војник Христов: — до **Приморја**
Мармонтове тјера змије;
 На **Крусата** — пред ногама
 Виђе главу **Бушатмије**
 Па ни дао Бог нетљена
 Нег' — и чудам снабдјевена. —

X.

Затим су нѣ редимнице
 Тога дома перјанице:
 Данил први — прва дика,
 Борац, творац и Владака;
 Сава тихи, — тихе ћуди,
 Тихо влада, свјесно суди;
 Василије — часна глава
 Чува земљу и ње прѣва;
 Вигонити Петар втори,
 Који „Горски вјенац“ створи;
 Њвѣз-Данило — лавско срце:
 Жртва подлог разбојника,
 И Никола — Њвѣз и Пресник
 Са десницом од војника,
 Који вину Цруу Тору
 И размаче с Таре к мору....

XI.

К мору — које претенова
 Значајна му шиљѣ слова:
 „Поздрављам те сиње море,
 „Вјерни друже моје горе!...
 „О ливадо течна, равна,
 „Жељо наша преодавна;
 „Двје су стихје, двје слободе:
 „Горе моје, твоје воде!....
 „Ти си, море, бисер-кита,
 „Нас братими крв пролита!...
 „Буди моје, море плаво,
 „И уз камен мој пјенуши:
 „Док је свјета, док је људи,
 „Док те сунце не исуши!...
 „Буди моје море златно;
 „Буд’ ми увјек благодатно!...“

XII.

То су сунца тога дома
 Сврушећег с неба грома,
 У обрани свога раја,
 Свога кршног завијаја.
 То су свјетли Господари
 И на гласу величари;
 А најсколи **Нѣаз-Данило**,
 Црне Горе златно крило,
 Који у ред земљу стави
 И поведе к многој слави;
 Који духом храбре душе
 Дозва у дух Херцеговце,
 Разом силе освајачке
 Потлачене кремен-борце:
 И замисли чак и ово,
 Да освоји сѣм Косово...

XIII.

Ама из тог дома врла,
 Дома гласна, неумрла,
 Рађаше се још и ине
 Десне руке домовине;
 Прегоци, — што с' не штеде
 Ма сред какве љуте бједе;
 Ма сред каква отња жива,
 Гдје се људска крв пролива,
 Ка' што бјаху сиви тићи
 Соколићи — Петровићи:
Буро Радов, Нико Буров,
 Два витеза поуздана;
 Синак први, учук друти
Кнеза Рада свук' штована:
 Млађег брата — **Данилова**,
 Спасѣ гњезду соколовѣ.

XIV.

Онда прјесмо, прјесмо лака!
 Још огласи ког јунака
 Из те куће дивотнице,
 Српске звјезде преходнице,
 Ка' што бјеше браћа, згодна,
 Светог Петра браћа родна:
 Стјено — вођа Катунџан,
 Што сред ноћи ка' сред дана,
 На крзаво Чеву стиге,
 Турску силу у бјег диже;
 Саво — Боком, Дубровником:
 Црногорце крпине води;
 И брат Тото — од ког свјету
 Бесмртни се Раде роди: —
 Судџа је земљи био,
 Пун угледа, сваком мио.

XV.

И још уз њих — два синовца
 Светог Петра чудотворца —
 Треба прјесма да спомене
 Рад вјечне им успомене:
 Станка, — који на Морачи
 Делибаши славу смрачи,
 И изиђе на град први
 — Град Корчулу — да је смрви;
 За тим Јока — скромна, блага:
 Ал' и тују против врата....
 Па једанак на Грахову
 Петровића десет пјиде;
 Ал' достинџа осветника
 И пак њима преостаде:
 Један Мирко — шта не врједи,
 На Граховцу кад побједи!...

XVI.

Но међ' тијем сунчевима;
 Једно сунце предност има....
 Сви су они Господари
 На оттару опште ствари:
 Реновади, жртвовали,
 Промислили, подизали
 Срцем, дјелом, мачем, пером
 Мудрим свјетом и примјером;
 Ал' **Никола Къаз** се вије,
 Као соко̑ изнад свије;
 Јер утврди, диже, створи;
 Јер опјева и научи;
 Јер с Државом великијем
 Уговори и закључи:
 И законом — свијецка гласа —
 Још свој народ он опаса. —

XVII.

На Просвјети шпире скуте;
 Трговини гради путе;
 Штује вјеру — вјери гови:
 Дједма вјере свуд се слови;
 Дјиме свете задужбине,
 И за срећом рода гине;
 У суђењу правду храни:
 Окривљује с њом и брани;
 Јунакује — пођеђује;
 Куд му е' име још не чује?...
 Витешки је довор први:
 На **Вучијем Доу** стекџ;
 С девет дана крвавијех;
 У **Брдин** га други ечека;
 А трећи га овјенчао:
 Кад се њему **Бар** предао....

XVIII.

Колашину на бјелому,
 Оногошту кривому,
 Општом **Служу, Подгорици:**
 Бјегда летам многој злици;
 На **Лесендри** и **Жабљану,**
 Сивом орду у облаку;
 На **Уцињу** и на **Бару,**
 Гвездам многом злудмчару:
 Кретах му се данас вије,
 Ком с' и боља срећа смије....
 А **Султан** му на **Босфору**
 Још дарива **Аворац** красни,
 Као своје преријетке
 Цареке поште доказ јасни:
 Па је и то лист зелени
 У вјенац му улетени. —

XIX.

Син јединац: — жаром веље
 Душе — љуби родитеље....
 Као **Супруг:** — љуби страсно
 Оно Лице свето, часно,
 Свог **Анђела** и **Њагињу**
 Са којом се к небу вину....
 Као **Отац:** — синке, бери,
 Страхобожно учи вјери;
 И њиви их — ка' се њиви
 Цвјет, којему свак се диви....
 И, — ка' стари **Патријарси:**
 Дом свијетли мудро строји,
 И домаћих рад узора,
 Међ прваке он се броји;
 Зато и Бог над њим бдије
 И својим га духом трије. —

XX.

И^м таквијех са врлина,
 Њега, — као избор-Сина,
 Православља, Српског рода,
 Сваког брата, свет народа;
 — **Васиони престоаник,**
 И претопли богомолник
 Крај Христова **Светог гроба,**
 Што измири свјета оѡа,
 Земљу — с небом, с Богом — буде,
 Да е' изѡаве од заѡуде: —
 „**Часног Древа,**“ крестом часним
 Отликова: — груд м' украси,
 Да е' ка' прави **витез Христов**
 Он широким свјетом гласи,
 И с тим знаком „**Часног Древа**“
 Да згу сваком одољева. —

XXI.

И^мт' мјестанца цитлог има
 Њем' још празна на пресима,
 Да посто **звјездам** није
 Од **Владара Еропскије**:
 Који њега дивноштују
 И у пошти узвишују;
 А међ' њима, **Лав тринајсти,**
 Пловим га рѣдом части;
 И високи рѣд од **Хана**
 Стиже њему из **Јалана**....
 А **Вили** му слава зуми
 Данас крутом свјѣта бјѣла,
 И са жебом читају се
 Генијална њеѡва дјела:
 Тѣ му пѣрѡ одаѡрана
 Шибљу хваге са свих страна. —

XXII.

Научна га **Адуштва** броје
 У другаре умне своје;
 Високе му даје штучу:
Умником га прогласују.
Универсе **знамените**
Докторства га саџом ките
 И признају том одликом,
 Да му пламте њедра диком
 Вељег мужа, — који знава
 Гдје борови права слава;
 Тѣ се знао до ње диги:
 Не тек мачем — но и пером;
 Не тек влашћу владачком:
 Но културом и вијером;
 Знао **мудрост** моћ да има:
 Моћ што дрма свјетовима. —

XXIII.

Многолих му сјем пјесама:
 Пуних жљива зирског плама,
 Лџка лѣта, маште чиге
 И Србове рјечи миле:
 Он с „**Царицом од Балкана**“
 Стече одјек са свих страна;
 Свој и тубин — гдје свак чује,
 У сјајне га звјезде кује....
 „**Абенсераж**“ и „**Хајдана**“:
 До судњет ће живљет дана;
 Његов „**Пјесник и Вила**“ му:
 Алем су чувства силна;
 А поред њих „**Њаз Арванит**“
 Велебна је слика збиљна....
 Књажевати — и пјевати:
 Дар је рјетке благодати. —

XXIV.

А т' кад Стрико са Сјевера,
 Православна честин вјера,
 Њег' онако отликује
 Вациони свјет да чује,
 Истакнув' га Он својим
 Пријатељем јединим:
 Част толика — његовој глави
 Неумрли вјенац сави;
 Јер одјекну чин такови
 Сваким крајем да се слови....
 Па не мину ни на томе:
 Но Монарху Силном годи,
 Да се кућа Петровића
 С Романова кућом ероди....
 Ох; сретна ли догађаја!...
 Ох! дивна ли тог сробљаја!...

XXV.

Није т' ово залог спона
 Што постоје од искона;
 Међ' Русијом тисућљетном
 И сестрицом уз њу сретном
 Црном Гором?... која с Руском
 Спојава се свезом уском:
 Православља и предања,
 Крви, рјечи, спомињања;
 Црном Гором, — која Цара
 Љуби с пуном грудди жара;
 Љуби њега вредом душом,
 Као правог свога Оца:
 На најтврђу своју наду
 И за Богом штићоца;
 Љуби Русе и Русију,
 И ње славну Династију. —

XXVI.

И љетошњег Видов-данка;
 Велик-данка — због састанка
 Једнокрвних брата двају,
 Који руку руци дају
 Сред столнога Београда,
 Да свјет види каква влада
 Међу браћом челик-слога
 Ради сјаја народнога
 Словенскоме на Балкану
 Славету Богом обетану:
 Не смје пјесма мљком прећи,
 И не спознат — како оде
 Брат старији младом брату
 Први оде — у походе;
 Пође к брату Сокоѝ ейви,
 Дух народни да оживи. —

XXVII.

И вјеридба Јеленина
 За наслѣдног славног сина
 Тагијанског Краља врла,
 Из кољена неумрла
 Савојскијех Владаоца,
 Витешкијех претеоца,
 Да у један народ слију
 Раздробљену Италију:
 Ту свеопшту просвјетницу,
 И културе предницу:
 — Њвез-Николу — недогледао
 До висока неба вљну;
 Пошто и тим увеличи
 Он јуначку домовину:
 Спојив' твездо од јунака,
 О твездом Римѝ васкрсњака. —

XXVIII.

Еј!... да е данас из гробова
 Дигне облак витезова,
 Који памте прошла дѡба,
 Кад је свашто могла злоба!...
 Дѡба: сѣгле, крви, мукѣ,
 Црних данѣ и јѡукѣ;
 Па да виде како цвати
 Сад њихова мила мајти,
 Црна Гора: — гњездо вѣто
 На голоме стѣнѣ свито;
 Не би т' кљѣном покликнули:
 „Спаси, Боже, ону главу,
 „Која своје отаѣанству
 „Стече толике сјај и славу
 „Спаси Њѡза — који знава:
 „Лавом створит маѡот мрѡва?!...“

XXIX.

Ћетристоту Обѡскога

Славља чисто културнога:
 Ми свечаност одслависмо,
 Да с њом свијет задивисмо;
 Сад славио Двѣстогѡду
 Славу чисто домородну:
 Двѣстогѡђе отѡд влада
 Црне Горе чврста наѡда
 Петровића дом честити,
 Који е вѣчном дѣлом кѣти,
 Рад јунаштва и подвига
 За крст часни и слѡбѡду,
 Коју жртѡм крѡвијем
 Он заѡби свом народу:
 А најсколи с Њѡз-Никѡлом,
 Госѡдарѡм и соѡлом. —

XXX.

Ох! славимо данак ови,
 Ког ни носе вијекови!...
 Као велик дѣр од Бога,
 Са заносом славимо га!...
 Нек ни бѣла посканују;
 Нек ни пјесме одјекују;
 Нек пуцавае гром одлѣга
 Од бријегѧ до бријегѧ;
 И весеље нек се ори
 По свој нашој Црној Гори!...
 Ох! славимо, величајмо
 Ови данак, данак свети;
 Али мѣмѣ свако славље,
 Нек молитва наша лети:
 Духовита, пуна жара,
 Божијегѧ до отара!...

XXXI.

Како с главѧ поспимајмо;
 На кољена попадајмо;
 Па најпрво покојницим
 И великим подвижницим,
 — Бившијем ни Очевима,
 Владарима, Браничима
 Вјере, цркве, дома, рода, —
 Запросимо од Господа:
 Уживање блажености,
 Рајске славе и свјетлости,
 Код Прјестола. — Гдје-но нема
 Бѣда, јѣда, уздисања;
 Осим вјечна — у свом Богу
 Радовања, божовања....
 А па за тим — сви и свако,
 Помоглимо с' ми овако:

*

„Ох! Боже правде — милости Боже!
 „Тй, који људским — судѡама владаш;
 „Тй, који мѣгом — једнијем можеш,
 „Да и најтеже — препоне свладаш;
 „Тй, који дјѣлш — прѣстола, круне,
 „И скитре дајеш — кѡм теби драго;
 „Тй, кѡм су руке — увѣјек пуне
 „Блага, што свако — надмаши благо;
 „Тй, Свемогући, — прири с висока
 „Са твоја оба — ѡжанака ока,
 „На вјенчан чашћу — дом Петровића
 „Чувара среће — и нашег ѡйћа!...
 „Чувај га Боже, — да као Недар
 „На светом ѡрјегу — горе Ливана;
 „Здрав буде вазда — крјепак и једар,
 „Сада и увѣк — до Судњег дана;

„И дај, над нами, — док сунце грије,
 „Да с његов Орѡ — са Лавом вије!...
 „Па онда Вишња — свемоћна Сѣло
 „Плтити нам Нѣза — Оца и Криво,
 „С којим високо — мѣ смо се дигли,
 „Да смо на хваѣ — врхунац стигли!...
 „Преблагі Оче! — Нѣза нам храни;
 „К његовим жељам — ухо приклони;
 „Од злоговарства — Тй нам га ѡрани;
 „Упорне њему — на послух склони!...
 „Тй с га на веље — одаѡра цјѣви;
 „Учини да их — поспрјешно сврши;
 „Бега и с њиме — нас развесели,
 „Аршијам пошто — можданце скрши;
 „Помоћу Твојом, — која Га прати
 „Свуд, као чедо — предѡбра мати! —

„Тй благослови! — Тй нам узвиси,
 „О Творче!... нашег — Великог Нѣза:
 „Нѣму врховно — ухвање Тй си,
 „И моћ, и крјѣпост, — правац и стѣза....
 „Тй с' њему дао — ооигна дѣра:
 „Срца и ума, — духа и жара,
 „Заносне цјесме — и снаге чйде,
 „Витешког зѡра — громовне сйде;
 „Издѣ на њега — још мигост пѣну:
 „Даруј му краљски — црјестѡ и круну!...
 „Црјестѡ и круну — Зетских Владара,
 „Што га по праву — свакоме иде;
 „Тѡ му је златна — колевка стара;
 „То твоје очи — најбоље виде;
 „Успиши моѡбу — твојијех чедѣ:
 „Врати му посејд — његових дјѣдѣ,

„Да нй ка' сунце — на ведру дапу
 „Сјаје и зрца — Он на Балкану!...“

ПРИМЈЕБА:

1. Овак б' стиглоѣ у овој књици, сви су остали подјерти на црјѣског на Њежеског цјесме „Мору“: — Виду:
 „Скуп. цјес. од Николѣ 1.“ (Ст. 79. Цетине. 1894.).